

Loting: terug van weggeweest?

Het verbod op loting als selectiemiddel voor studies als geneeskunde lijkt te worden opgeheven. Maar zullen de faculteiten dat middel dan ook weer gaan hanteren? In Nijmegen bijvoorbeeld willen ze liever op een heel andere manier selecteren.



Blonde meisjes. Dat is, kort door de bocht, de groep studenten die het beeld in de collegebanken steeds meer bepaalt bij geneeskunde. ‘In hoeverre is dat een afspiegeling van de samenleving?’, vraagt voorzitter Amir Abdelmoumen van De Geneeskundestudent retorisch. De vereniging van geneeskundestudenten vreest dat de homogeniteit van de toekomstige artsenpopulatie verder wordt ‘aangewakkerd’ door de huidige manier van toelating: decentrale selectie, de selectiemethode die loting drie jaar geleden verving. Vanwege die dreigende homogeniteit wil men nu weer van die selectie af.

Museum

Loting rust sinds het studiejaar 2017/’18 op de archiefplanken van het onderwijskundig museum. Daar belandde het nadat de opvatting had postgevat dat niet enkel het lot moet bepalen wie de schaarse plekken van populaire studies vullen, om ongemotiveerde studenten te weren. Maar D66 blies eerder deze maand het stof van dit selectiemiddel. De democraten willen het lotingsverbod opheffen zodat universiteiten weer zelf uit het hele arsenaal van toelatingmethoden kunnen kiezen.

Decentrale selectie leidt tot te veel stress bij jonge scholieren en tot kansenongelijkheid, stelt D66 in een ‘tienpuntenplan’ voor meer gelijke kansen in het hoger onderwijs. Met het CDA diende de partij in de Tweede Kamer een motie in om loting weer toe te voegen aan het selectie-instrumentarium. Een ruime Kamermeerderheid steunde de motie. Onderwijsminister Ingrid van Engelshoven, ook D66, toont zich hiertoe bereid. ‘Nadrukkelijk als optie waar instellingen naar kunnen kijken. Als instellingen dit het meest eerlijke, meest geschikte instrument vinden, dan vind ik dat zij die keuze moeten hebben.’

Brandbrief

Een aantal faculteiten geneeskunde lijkt inmiddels echter gehecht aan de voordelen die selecteren aan de poort volgens hen biedt. Loting valt wel in goede aarde bij De Geneeskundestudent, de KNMG en de Landelijke Vereniging van Artsen in

Dienstverband (LAD). Die partijen schreven samen een brandbrief aan de Tweede Kamer over de 'onwenselijke' gevolgen van decentrale selectie, met het verzoek de terugkeer van loting te steunen.

De Geneeskundestudent bracht die gevolgen vorig jaar in kaart na een enquête waaraan 3352 studenten meededen. Steeds meer studenten blijken een betaalde cursus van 150 euro tot enkele duizenden euro's te volgen om zich voor te bereiden op de selectie. Bijna een kwart van de eerstejaars had dat gedaan, tegenover zo'n 3 procent van de zesdejaars.

Ook gaf een derde van de studenten aan als scholier extracurriculaire of vrijwillige activiteiten te hebben verricht enkel om hun toelatingskans te vergroten, een percentage dat ook hoger ligt onder de bachelorstudenten dan onder de masterstudenten. Verder gaf een klein percentage aan bewust 5 vwo te hebben gedoubleerd om een hoger eindgemiddelde in 6 vwo te behalen om zo hun kansen te vergroten. 'Wij maken ons zorgen over de scholieren die geen geld hebben om dure cursussen te volgen', aldus Abdelmoumen. 'Er zijn scholieren die geen tijd of financiële ruimte hebben voor onbetaalde bijbanen, bijvoorbeeld omdat ze ziek zijn, voor ouders moeten zorgen of het geld van een baantje bij Albert Heijn nodig hebben.'

Verschillen nodig

Door de financiële en prestatiedruk haken scholieren af die zichzelf geen kans meer toedichten, aldus Abdelmoumen. Volgens hem is de angst na drie jaar van enkel decentrale selectie gegrond dat er 'een bepaald type student' overblijft door de drempels van dit systeem. 'Deze ontwikkeling gaat snel; wat gebeurt er als je ermee doorgaat? Je hebt verschillende types geneeskundestudenten nodig om van elkaar te leren over verschillende normen en waarden en achtergronden.' Loting als keuzemogelijkheid terugbrengen vergt een aanpassing van de Wet Kwaliteit in verscheidenheid hoger onderwijs, waarin is vastgelegd dat studenten uitsluitend op grond van ten minste twee kwalitatieve criteria mogen worden geselecteerd. Zo'n aanpassing kost tijd,

'Je hebt verschillende types studenten nodig om van elkaar te leren'

waarschuwde minister Van Engelshoven de Kamerleden. Abdelmoumen heeft er wel vertrouwen in dat dit kabinet daadwerkelijk met een aanpassingsvoorstel komt. 'Dat is stap één, maar vervolgens is de vraag of universiteiten er gebruik van maken.'

Goede match

De Leidse geneeskundefaculteit zal loting in ieder geval niet invoeren, laat een woordvoerder weten. Deze universiteit meldt dat 'studenten en docenten goede ervaringen hebben' met het eigen selectiesysteem, dat leidt tot 'een goede match' en 'in de loop der jaren steeds verfijnder is geworden, jaarlijks wordt geëvalueerd en zo nodig aangepast'.

De geneeskundefaculteit van Groningen meldt via een woordvoerder 'voorzitter van de terugkeer van de lotingsprocedure' te zijn, omdat dit 'kansengelijkheid biedt voor scholieren met een niet-westerse migratieachtergrond, studenten met een lagere sociaaleconomische positie en eerstegeneratiestudenten'. Maar de Groningse faculteit moet zich nog 'nader beraden' op de vraag hoe het de terugkeer van loting zou willen invullen. Voor zijinstromers wil men in Groningen 'in ieder geval wel de selectieprocedure handhaven'. Ook het VUmc staat achter 'een terugkeer van de mogelijkheid om te loten', maar vindt dat elke opleiding 'zelf moet kunnen beslissen welke selectiecriteria het beste passen bij de doelen van de opleiding en het curriculum'. Deze faculteit noemt 'het matchende aspect' van selectie wel 'belangrijk'. Volgens directeur Christa Boer van de geneeskundefaculteit is bij VUmc de selectie 'zo ingericht dat studenten met een oorspronkelijk niet-Nederlandse achtergrond ook goede kansen op toelating hebben', waardoor de studentpopulatie 'een afspiegeling van de maatschappij vormt'. Zij vraagt zich af hoe

alleen loting daarvoor zou kunnen zorgen. Deze faculteit ziet de terugkeer van loting vooral als kans voor een pilot 'met een hybride vorm'. Daarbij zouden alle kandidaten eerst worden getoetst op twee criteria zoals de wet nu vereist. Uit de 'grote middengroep' daarvan, 'waarvan de uitslag dichtbij elkaar ligt', zou VUmc dan willen loten. De faculteit verwacht dat zo'n vorm 'voor kandidaten mogelijk beter is te accepteren dan een klein verschil in score'.

Ouder en rijper

Opleidingsdirecteur geneeskunde Marjolein van de Pol van Radboudumc wil alleen terug naar loting als elke faculteit dat doet. Zowel loting als decentrale selectie brengt nadelen met zich mee, ziet zij. Daarom zijn ze in Nijmegen voorstander van een ander systeem, waarbij studenten eerst een willekeurige bachelorstudie volgen. 'Dat kan van alles zijn: van medische wetenschappen tot fysiotherapie, van natuurkunde tot culturele antropologie.' Daarna zouden studenten na een selectie kunnen beginnen aan een vierjarige geneeskundeopleiding. Dat biedt als voordeel 'oudere en meer rijpe kandidaten', aldus Van de Pol, wat volgens haar 'gericht selecteren' mogelijk maakt. De Geneeskundestudent ziet het liefst dat alle faculteiten dezelfde stap zetten door allemaal weer loting in te voeren, en dan ongewogen. Voorzitter Abdelmoumen: 'Je moet ervan uit kunnen gaan dat iemand met een vwo-diploma de capaciteiten heeft om geneeskunde te studeren. Zolang er geen evidencebased selectiemethoden bestaan die leiden tot betere artsen, is loting waarschijnlijk toch de eerlijkste manier.' ■

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.